

Hoe instructief moet de Grondwet zijn?

Waarom hebben wij een onzichtbare Grondwet? Dat was de vraag die eind februari centraal stond op een feestelijke bijeenkomst ter viering van de laatste grote wijziging van de Grondwet, vijftienvijftig jaar geleden. De Grondwet is een belangrijk juridisch document dat vastlegt hoe de verhoudingen tussen de politieke organen behoren te zijn, dat de monarchie in het leven roept en dat in juridische zin bestaansrecht geeft aan regering, parlement, rechtspraak, provincies en gemeenten. Burgers vinden er een catalogus van grondrechten in: zeer open geformuleerde bepalingen waaraan een uitgebreide jurisprudentie inhoud heeft gegeven. De tekst als geheel geeft uitdrukking aan de waarden die zich in onze staatkundige geschiedenis hebben uitgekristalliseerd.

Toch getuigt de vraag over de onzichtbaarheid van de Grondwet eerder van scepsis dan van tevredenheid. De Grondwet is flets, zei minister Ter Horst op het symposium. Burgers kennen de tekst niet en als ze erin lezen zullen ze hem niet begrijpen vanwege de vele juridische begrippen. Dat moet veranderen. Een staatscommissie zal advieus uitbrengen over een nieuwe tekst, een die ervoor moet zorgen dat de Grondwet weer 'een educatieve, instructieve en bindende functie' heeft, aldus de minister.

54 Heeft dit zin? Staatsrechtgeleerde Kortmann waagde al eens een poging de tekst te hertalen. Dat leverde leesbaar proza op, maar ook een heel andere Grondwet. Zonder daartoe te zijn uitgenodigd had Kortmann allerlei wijzigingen in de staatkundige arrangementen aangebracht. Zo schafte hij met een pennenstreek de Eerste Kamer af en stelde hij een andere methode voor het beperken van grondrechten vast. Hij deed dat met opzet, om reacties uit te lokken. Maar ook andere projecten waarbij de wet in 'gewoon Nederlands' wordt vertaald leveren teksten op

die niet de oorspronkelijke juridische betekenis dragen. Hertalen betekent interpreteren en interpreteren leidt tot veranderen. Zodra men in ernst probeert de Grondwet leesbaar te maken voor iedereen, moet er dus eigenlijk een heel nieuwe Grondwet worden gemaakt.

Maar dat is niet de bedoeling van Ter Horst, zo blijkt uit de opdracht aan de staatscommissie. Die wordt geacht geen oude twistpunten te heropenen, zoals over de onderwijsvrijheid (een van de minst leesbare bepalingen trouwens), niet te morrelen aan het fraaie en eigenlijk te begrijpelijk geformuleerde artikel 1 (over gelijke behandeling en het verbod op discriminatie) en te zwijgen over Nederland als democratische rechtsstaat (dat komt in de Grondwet nu toevalig helemaal niet ter sprake), want daar hebben we toch maar verschillende ideeën over.

Is het erg, zo'n onzichtbare Grondwet? Een 'educatief, instructief en bindend' document willen bezitten dat Nederlanders bij de les haalt en hun vertrouwen opdraagt in de politiek, lijkt mij typisch een projectie van politieke wensen. Een nieuwe tekst zal heus niet veel bijdragen aan de maatschappelijke saamhorigheid of aan het vertrouwen in de boven ons gestelde machten. Eerder gaan we een periode van twisten tegemoet waarin we voorstellen zullen vernemen om het gelijkheidsbeginsel af te schaffen en de doodstraf in te voeren. Intussen is het jubileumfeestje dit jaar aan 99% der burgers voorbijgegaan. Gezegend zij het land dat kennelijk een zo vaste institutionele orde kent dat de Grondwet er geen gewoon mens interesseert. Orakeltaal die op zon- en feestdagen vanaf de kansels van het recht geciteerd wordt, is meer dan genoeg.

WILLEM WITTEVEEN

Lid redactieraad s&d